

אמר רבי יוחנן: כתחילה אין מקבלין מהן לא דבר מסויים ולא דבר שאינו מסויים, ובסוף מקבלין מהן דבר מסויים ואין מקבלין מהן^ו דבר שאינו מסויים. רבי שמעון בן לקיש אמר: בין בתחילה בין בסוף אין מקבלין מהן לא דבר מסויים ולא דבר שאינו מסויים. – מתניתא פליגא על רבי יוחנן: אין מקבלין מהן הקדש נדבה לבדק הבית! – פתר לה: בין בתחילה בין בסוף, ובלבד דבר שאינו מסויים. – מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש: הכל שוין שהן נודרין

ה,ב

אור ל'שרים

כשהנדבה היא דבר שאינו מסויים, משום "לא לְכֶם וְלָנוּ לְכָנוֹת בֵּית לְאַלְהֵינוּ", שאסור שיהיה לגוי חלק עם הציבור (בנוסח הבבלי של מסכת שקלים מוחלפת הגרסה על פי הבבלי ערכין ו,א. בכתב יד הבבלי ובדפוס ונציה הבבלי: 'לבסוף מקבלין מהן דבר שאינו מסויים, דבר המסויים אין מקבלין מהן', ובכתב יד שקלים: 'לבסוף אין מקבלין מהן דבר המסויים, ושאינו מסויים מקבלין מהן').

רבי שמעון בן לקיש (מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור השני) אמר: **בין בתחילה בין בסוף אין מקבלין מהן לא דבר מסויים ולא דבר שאינו מסויים** – לפני שלקחו מהגויים נדבה שנדבו למקדש, אין רשאים לקחת מהם את הנדבה שנדבו, ואף אחרי שלקחו מהגויים נדבה שנדבו למקדש, חייבים להחזיר להם את הנדבה שלקחו מהם, גם כשהנדבה היא דבר מסויים, וגם כשהנדבה היא דבר שאינו מסויים.

ומקשים (ממקור תנאי על רבי יוחנן): **מתניתא פליגא** – המשנה (המקור התנאי, והוא הברייתא להלן) חלוקה על **רבי יוחנן**: שנינו בברייתא: **אין מקבלין מהן הקדש נדבה לבדק הבית** – אין רשאים לקחת מהגויים נדבה שנדבו לבדק הבית (תיקון בנייני בית המקדש)! – מסתימת הלשון בברייתא משמע, שהיא מדברת בין בתחילה ובין בסוף, בין בדבר מסויים ובין בדבר שאינו מסויים, ומכאן שאין מקבליים מהגויים כלל נדבה לבדק הבית, וזה שלא כרבי יוחנן שאמר שבסוף מקבליים מהם דבר מסויים.

ומתריצים: **פתר לה**: – פותר אותה (רבי יוחנן מפרש ומסביר את הברייתא): **בין בתחילה בין בסוף, ובלבד דבר שאינו מסויים** – הברייתא מדברת בין בתחילה ובין בסוף, אבל רק בדבר שאינו מסויים, ואילו בדבר מסויים, בתחילה אין מקבליים מהם ובסוף מקבליים מהם, כמו שאמר רבי יוחנן.

ומקשים (ממקור תנאי על רבי שמעון בן לקיש): **מתניתא פליגא** – המשנה (המקור התנאי, והוא המשנה ערכין א,ב) חלוקה על **רבי שמעון בן לקיש**: שנינו במשנה: **הכל שוין** – רבי מאיר ורבי יהודה שנחלקו

"אדם" - לרבות את הגרים; "מכם" - להוציא את המשומדים

בספרא 'ויקרא' דיבורא דנדבה פרשה ב נאמר: "אדם" - לרבות את הגרים (תנא זה טוב, שאין מקבליים קורבנות מן הגויים כלל, ואף לא עולות. ראב"ד: הוצרך לרבות את הגרים, משום שכתוב (בראש הפסוק) "בני ישראל", וגרים אין הם בני ישראל); "מכם" - להוציא את המשומדים.

ובבבלי עירובין סט,ב **וחולין** ה,א אמרו: "אדם כי יקריב מכם קורבן" (ויקרא א) - ולא כולכם, להוציא את המשומד; "מן הבהמה" - להביא (להוסיף) בני אדם שדומים לבהמה (שאינם מקיימים מצוות, שאף הם מקריבים קורבנות), מכאן אמרו: מקבליים קורבנות ממושעי ישראל, כדי שיחזרו בתשובה, חוץ מן המשומד והמנסך את היין (לעבודה זרה) והמחלל שבתות בפרהסיא (שאינו מקבליים מהם קורבנות עד שיחזרו בתשובה).

ובויקרא רבה ב,ט נאמר: "אדם כי יקריב מכם" (ויקרא א,ב) - למה לא נאמר 'איש'? למה נאמר "אדם"? - להביא את הגר. "מן הבהמה מן הבקר" וגו' (שם) - אם נאמר "מן הבהמה", למה נאמר "מן הבקר ומן הצאן"? - מכאן אמרו: מקבליים זבחים מרשעי ישראל, כדי להכניסם תחת כנפי השכינה, חוץ מן המשומד והמנסך את היין והמחלל שבתות בפרהסיא.

☆☆☆

במשנה שנינו: "וכן הוא מפורש על ידי עזרא: 'לא לְכֶם וְלָנוּ לְכָנוֹת בֵּית לְאַלְהֵינוּ'."

נחלקו אמוראים בעניין גויים שנדבו נדבה למקדש: **אמר רבי יוחנן** (גדול אמוראי ארץ ישראל בדור השני): **כתחילה (בתחילה) אין מקבלין מהן לא דבר מסויים ולא דבר שאינו מסויים** – לפני שלקחו מהגויים נדבה שנדבו למקדש, אין רשאים לקחת מהם את הנדבה שנדבו, גם כשהנדבה היא דבר מסויים (נדבה פרטית כמו כל הנדבות ("תוספתא כפשוטה")), וגם כשהנדבה היא דבר שאינו מסויים (שחלקו של הגוי מתערבב עם של הציבור ("תוספתא כפשוטה")), **ובסוף מקבלין מהן דבר מסויים** – ואילו אחרי שלקחו מהגויים נדבה שנדבו למקדש, אין חייבים להחזיר להם את הנדבה שלקחו מהם, כשהנדבה היא דבר מסויים, ואין מקבלין מהן דבר שאינו מסויים – אבל חייבים להחזיר להם את הנדבה שלקחו מהם,